

ODONIS SERMONES.

(COMBEFISIUS, *Bibliotheca concionatoria*, t. I, p. 25, 259, 797; t. VI, p. 314; t. VIII, p. 121.)

SERMO PRIMUS.

IN DOMINICA I ADVENTUS.

In illa verba : « Venite, ascendamus ad montem Domini (Isa. II, 2). »

Prophetarum elegantissimus Isaias prævidens in spiritu Salvatoris adventum, mystico sermone ad ejus nos secum, morum passibus, virtutumque gressibus properare monet occursum. *Venite*, inquit, *ascendamus ad montem Domini, et ad domum Dei Jacob*. Qui pigri sunt et inertes vias ambulantes difficiles, imo præter viam errantes, audiant *Venite*. Ambulantes quidem, sed declinantes, neque valentes, sed cadentes, audiant *Ascendamus*. Deorsum jacentibus in valle lacrymarum dicitur, *Ad montem Domini*. Advenis et peregrinis manentem hic non habentibus civitatem dicitur, *Ad domum Dei*. Mons Domini, perfectionis est celsitudo, vel apex virtutum; aut ipse Rex gloriæ, aut Dominus virtutum. Hic mons luminosus est, pinguis, aromaticus. Scriptum est enim: *Illuminans tu mirabiliter a montibus æternis (Psal. LXXV)*. Et iterum: *Mons Dei, mons pinguis (Psal. LXVII)*. Et alibi: *Vadam ad montem myrrhæ (Cant. IV)*. Et: *Super montes aromatum (Cant. VIII)*. Luminosus est contrarius illi, in quem dicitur: *Super montem caliginosum levate signum (Isai. XIII)*. Pinguis est, non spinas germinans, et tribulos, sed pascua offerens uberrima, ut pascantur agni juxta ordinem suum, sicut promissum est: *In pascuis uberrimis pascam eos, in montibus Israel (Ezech. XXXIV)*. Aromaticus est, ut sit odor vitæ in vitam (*II Cor. II*), et: *In odore unguentorum ejus curramus (Cant. I)*. Luminosus est, ut splendeat; pinguis, ut pascat; aromaticus, ut trahat. Luminosus, luce fidei corda purificans; pinguis, ubertate virtutis inebrians; aromaticus, suavitate odore desiderium excitans.

In hoc mundo claro, secundo, odorifero sita est domus Dei, non terrestris hujus habitationis dissolvenda, sed æterna non manufacta cœlestis (*II Cor. III*). Ipse Deus scalæ virtutis innixus manum gratiæ porrigit ascendentibus (*Gen. XXVII*), trahens nos ad Filium, ut ait ipse Filius: *Nemo venit ad me, nisi Pater traxerit eum (Joan. XVI)*. Ad quem cum Patre trahentem cum venerimus, docebit nos vias suas (*ibid.*): et nos ad dentes gratiam gratiæ, ambulabimus in semitis ejus (*Isai. II*). *Beatus homo quem tu erudieris, Domine, et de lege tua docueris eum (Psal. XCIII)*. *Vias tuas demonstra mihi, et semitas tuas edoce me (Psal. XXIV)*. Noverim quot sint, quales sint. *Uniusersæ viæ Domini misericordia*

A et veritas, ait Propheta (*ibid.*). Misericordia ignoscit agnoscenti delictum, veritas corrigit excessum. Singula harum directa est, singularis, expedita, formosa, tuta, copiosa. Directa est, quæ veritatis normam sequens, errorum anfractibus non turbatur. *Viæ Domini rectæ, et justî ambulabunt in eis (Osee XIV)*. Singularis, id est vel excellens, vel sola, ut inter multarum diverticula viarum, quæ videntur hominibus rectæ, differenter emineat secundum Apostolum dicentem: *Adhuc supereminentem viam vobis demonstro (I Cor. XII)*. Expedita est, ne interjectis plicibus inæqualitatis alicujus gressus ambulantis impediatur et moretur. Formosa, ut viatoris animum jucunditate mulceat, ne subrepente tædio principii duri fessus anhebat equus in tritura. *Viæ ejus, viæ pulchræ (Prov. III)*. Tuta est, ne hostium metuat viator incursus, neque mercium suarum formidet jacturam. Copiosa est, quia bonorum omnium copia abundat.

SERMO II.

IN NATIVITATE DOMINI.

Gloria Dei celare verbum; gloria regum investigare sermonem (Prov. XXV). Venerandæ hujus causa solemnitatis, non tam linguæ, ut proferatur, exigit eruditionem, quam devoti cordis, ut consideretur, intentionem. Res enim ardua est et difficilis effatu; sed mirabilis et delectabilis cogitatu. Nam quid mirabilius Verbo caro facta assumptione humanitatis, non consumptione divinitatis; et divinis humanis sociatis, nec in humana mutatis? quatenus sic unirentur, ut non dividerentur. Hæc est causa venerationis diei præsentis, qua Dei Filius incontaminatæ carnis velamine tectus ad nos visibilis accessit, sed manente inæstimabili majestatis suæ potentia a sinu paternæ substantiæ non recessit. Nostræ ad se paupertatis inopiam admisit, et suæ a se divitias gloriæ non dimisit. Inclinauit se, ut erigeremur; exinanivit, ut impleremur: inopia ejus, et demissio, et infirmitas divitias nobis, exaltationem et salutem conferunt. Etenim qui pauper factus est, omnes in se sapientiæ, et scientiæ thesauros habuit (*Coloss. II*), ut ditaret; qui semetipsum humiliavit, in paternæ celsitudinis gloria stetit, ut elevaret; qui dignatus est infirmari, virtus Dei mansit, ut salvaret; et sic nostra suscepit, ut sua retineret. Proinde in suo, et de suo dives, sublimis et fortis; in nostro, et de nostro esse voluit pauper, humilis et infirmus.

Expedit ad eruditionem huic nostræ salutis operi adhibere considerationem. Cernere est in eo natura humana quid sit, et quid ei agendum sit. Illud

cernetur, cum ejus æstimatio et abjectio cognoscetur; istud, cum ejus emolumentum et jactura. Æstimatio conjicitur per opus Dei pro ea exhibitum; abjectio, per causam operis. Ipsum est quod consideravit Propheta, et expavit, super quo Augustinus: « Opus tuum, Deus, Verbum caro factum est. » Hoc opere, nostræ commendatur naturæ dignitas, cognoscitur æstimatio. Magni profecto nos æstimavit, qui, ut necessariam conferret sanitatem, nostræ substantiæ fragilitatem ad suæ personæ subvexit unitatem. Qui *in mundo erat, per quem mundus factus est* (Joan. 1), *venit in mundum peccatores salvos facere* (I Tim. 1); neque id solum, sed, *Domini Domini exitus mortis* (Psal. lxxvii). Hujus operis causa, nostra fuit miseria. Humana siquidem natura ab ipsa radice per liberum arbitrium vitata, tanta erroris caligine involvebatur, tam perplexis iniquitatis stringebatur funibus, tantaque intercapedine a cœlestis patriæ beatitudine disjungebatur, ut nec ipsa suis viribus illuminari, justificari, aut redimi, nec angelus, vel propheta ei opitulari valeat. Denique data est leo quæ non potuit vivificare, ut faceret peccatores etiam prævaricatores; et auferet delictum, non deleret. *At ubi venit plenitudo temporis, misit Deus Filium suum factum in similitudinem carnis peccati* (Galat. iv), *ut justificatio legis impleretur in nobis* (Rom. viii). Ipse est qui traditus est propter delicta nostra, et resurrexit propter justificationem nostram, cæcos illuminans, solvens vinclos, reducens erroneos, doctrina, morte et resurrectione sua. Ecce quanto languore premebatur genus humanum, ad quod sanandum tantum necesse erat venire medicum. Hinc nostræ præsertim abjectionis vilitatem cognoscere licet, quod nostræ magnitudo infirmitatis nequaquam ad statum reduceretur sanitatis, nisi sanguine sanantis sanandi conficeretur medicamentum, et mors medici vitam revocaret ægroti. Igitur honor humanæ dignitatis conjicitur ex assumptione nostræ in Deum humanitatis, abjectio vilitatis, ex cumulo infirmitatis; hæc, ex difficultate remedii.

Expedit post hæc in actione nostra nos nostrum attendere damnum et commodum: damnum, si reprehensibilis; commodum, si sit laudabilis. Magnum profecto passionis est damnum, et inæstimabile, pertingens usque ad divisionem animæ et corporis, et ultra, *qui Filium Dei conculcaverit, et sanguinem testamenti pollutum duxerit, et Spiritui gratiæ contumeliam fecerit* (Hebr. x). Conculcat Filium Dei, qui incredulus est ei; pollutum ducit sanguinem testamenti, qui vitam agit plenam inquinamenti; Spiritui gratiæ facit contumeliam, qui suam sibi arrogat justitiam. Huic damnum imminet. Qui vero fide devotus, conversatione sanctus, humilitate gratus extiterit, habet commodum, quod fide creditur, ratione conjicitur, in fine probabitur. Fidelis enim Deus, qui exhibitione præsentium notificat expectationem futurorum.

Fert præterea præclara morum documenta Do-

minicæ: Nativitatis locus, tempus et testimonium. Locus, extra patriam; tempus, in nocte; testimonium, de cœlo angelicum. Duplicem gerit eruditionis formam locus, ad meritum nos instruens comparandum, et ad exilium deplorandum. Meritum comparamus, cum virtutibus operam damus; exilium deploramus, cum ad patriam suspiramus: sed hæc agendi locus non est nisi de præsentis sæculo *dum sumus in corpore, et peregrinamur a Domino* (II Cor. v). Cum ergo exercemur ad justitiam, et suspiramus ad gloriam, tanquam extra patriam rapimur, ostendentes nos hic manentem civitatem non habere, sed futuram inquirere (Hebr. xiii.)

Duplici æque documento instruimur ex tempore, humilitatem nos, et cautionem docente. Nox enim repræsentativa est adversitatis, et obscuritatis effectiva; adversitas humiliat, et obscuritas celat. Docemur itaque per noctem cautelam et humilitatem; cautelam, ut celemus quæ amamus, ne prodamus si prodamus; humilitatem, ne præsumptio operationis interius generet vitium elationis. Utraque prodest ad pellendum et evellendum supertiæ typum; illa exterioris, hæc interioris; illa jactantiæ, hæc vanitatis.

In testimonio denique considerandum quis, quid, quibus testetur. Dignus testatur digna dignis; angelus Christus pastoribus; nuntius veritatis, gaudium salutis, humilibus personis; minister claritatis, ortum luminis, corde sollicitis ac mente devotis. In tribus denique testis hic commendabilem se præbet et imitabilem. Apparet solus, ut soliditatem doceat unitatis; stans, ut constantiam soliditatis juxta ut affectum charitatis. Et congrue prius unus, postea multi, quia unitas transire potest in augmentationem, multiplicitas defluere in paucitatem: et licet nuntiantis auctoritas notam propulset incredulitatis, datur tamen signum congruum dignitatis nascentis. *Invenietis, inquit, infirmum, ut infirmum; pannis involutum, ut pauperem; et positum in præsepio* (Luc. ii), ut humilem. Disce a Christo, Christiane, infirmitatem, ut tuarum ponas virium præsumptionem, ut perituram contempnas possessionem, ut mundi calces ambitionem. Unius denique annuntiationi multitudo attestatur laudantium, et dicentium: *Gloria in excelsis Deo* (ibid.). Hæc gloria est, de qua prædictum est: *Gloria Dei celare Verbum* (Prov. xxv). Sempiternum enim Patris Verbum velavit et celavit humani corporis tabernaculum, et indeficiens æterni jubar solis, textit nube carnis candida et levi: candida, per innocentiam; levi, per potentiam. Hæc Dei gloria est, qua Pater gloriosus apparuit, quem Filius glorificavit super terram. *Sed gloria regum investigans sermonem* (ibid.). Reges merito appellantur felices illi pastores, qui se suaque optime regebant. Qui sermonem investigantes, *tenerunt et invenerunt. sicut dictum est de puero hoc* (Luc. ii), *qui est Deus benedictus in sæcula. Amen.*

SERMO I.I.

IN DOMINICA SEPTUAGESIMÆ.

Simile est regnum cælorum homini patrifamilias qui exiit primo mane (Matth. xx), etc. Cælorum regnum sermo evangelicus homini patrifamilias comparat, qui exiit summo mane conducere operarios in vineam suam. Ad cuius comparationis intelligentiam quærendum potissimum quid vinea significet, ubi ejus locus, quæ sint horæ, cujusmodi cultura. Quatuor his inventis, in cæteris intelligentiæ aditus haud difficilis patebit. Et quidem de his diversa loquuntur, et singulorum sunt ponendæ opiniones, ut ex diversorum sensibus vineæ, et loci, et temporis, et operis significatio et ratio colligatur. Ait David: Vineam de Ægypto transtulisti, ejecisti gentes, et plantasti eam (Psal. lxxix). Cum ergo hoc dicit, ostendit nobis vineam esse disciplinam abrenuntiationis, quæ de sæculi tenebris transfertur ad lumen religionis, cum, expulsis ab humana mente sentibus vitiorum, virtutum germina plantantur. Est ergo vinea disciplina renuntiativa, quam si susceperit homo, vadit, et vendit universa quæ habet (Matth. xiii), et plantat eam. Ubi autem diligenter intueendum, pinguibus illum glebis tam pretiosum germen mandare oportet, ne præ sterilitate soli exspectata fructuum ubertate operantis agricolæ frustretur industria. Legitur sic apud Isaiam: Vineam facta est dilecto in cornu filii olei (Isai. v). Hic est locus vineæ Domini Sabaoth, locus uber et pinguis; cornu filii olei. Cornu designat eminentiam et firmitatem, super quæ disciplinæ abrenuntiativæ fundamenta jaciuntur: eminet enim propositum hoc, et a sæculo exiens tanquam a carne procedens, ab humanæ contagione vitæ et conversationis secernitur, erigiturque in altum; non elationis fastu contra Dominum, sed sublimitate vitæ et devotionis affectu ad Dominum: quod quia Spiritus sancti munere fit, cornu dicitur olei filius, ac si gratiæ spiritualis affectus. Cum ergo quis ad suscipiendam sacræ religionis disciplinam vocatur, proposita sibi in præmium immarcescibilis coronæ gloria (I Petr. v), conducit Deus operarium suum in vineam suam. Noster paterfamilias ipse est, et auctoritate, et ratione, et beneficiis.

Quinque horis mittuntur operarii in vineam; D primo mane, hora tertia, sexta, nona, undecima. Primum mane fidei est illuminatio: nam secundum erit contemplationis inchoatio. Primum, quia una est fides, unitatem ejus Apostolo sic commendante: *Unus Dominus, una fides, unum baptisma (Ephes. iv)*; unus Dominus quo regimur, una fides qua illuminamur, unum baptisma quo sanctificamur. Qui ad bene operandum virtute fidei ducitur, quasi primo mane in vineam conducitur.

Altera hora, quæ tertia dicitur, spes est, quæ fidem sequitur. Et congrue tertia hora secundo loco posita spei assimilatur, quoniam spes et in duobus constat, et a tribus trahit originem: speratur venia et gloria, remissio et promissio in his

A constat; oritur ex respectu humanæ dignitatis et conditione; ex consideratione divinæ miserationis in redemptione; ex experientiis quoque bonitatis ejusdem in beneficiorum collatione, unde scriptum est: *Tres sunt qui testimonium dicunt in terra, Spiritus, aqua et sanguis (I Joan. v)*. In sanguine nobilitas generis, in aqua fluxus mortalitatis, in Spiritu distributio signatur virtutis. Testimonium ergo nostræ salutis perhibet sanguis, quia ad imaginem Dei facti sumus; et aqua, quia morte Filii redempti sumus; et Spiritus, quia spiritualium charismatum divite copia ditati sumus gratis: horum consideratio in quibuslibet periculis spem nostram roborat; et spes robusta ad opus nos vineæ haud segniter invitat.

B In sexta hora, miserationis et compassionis affectus exprimitur et effectus; misericordiam autem in sex operibus constare evangelica tradit auctoritas. Sunt autem hæc, pascere esurientem, potare sitientem, hospitem colligere, vestire nudum, infirmum visitare, ad incarcerationum venire (Matth. xxv): quæ licet corporaliter exhibita regni cælestis perceptione munerentur, spiritualiter tamen impleta potiore afferunt fructum. Qui fratri a bono opere torpenti, et jejuno, suorum exemplo operum viam justitiæ demonstrat, esurientem cibatur; si viam veritatis ignorantem, et desiderantem opere docuerit et sermone, *aqua sapientiæ salutaris potavit eum (Eccli. xv)*.

C Est autem qui salutis suæ curam gerens terrenorum negotiorum artibus implicari refugit; quietem petit, silentium amat, preces ad Dominum assiduat, *renuit consolari anima (Psal. lxxiii)* ejus; virtutum tantum exercitiis, ac Dei memoria delectatur, Deo vacans et habitans ipse secum: quid ipse nisi peregrinus et hospes est super terram (Hebr. xi), manentem hic non habens civitatem, sed futuram inquirens? (Hebr. xiii) hujusmodi charitatis ulnis amplecti, fovere, et humili affectu venerari, hospitem colligere est. Sunt plerique qui tales subsannant, segnes et hebetes vocant, hypocritas suspicantur, quorum judicii temeritas Apostoli retunditur invectione, dicentis: *Tu autem quid judicis fratrem tuum? Aut tu quare spernis fratrem tuum? (Rom. xiv)*. Hi hospitem non colligunt, sed expellunt.

Nudus sane est quem justitiæ amictus non velat, cujus turpitudinem culpa commissa revelat; sed tegendus est iste veste silentii et pietatis affectu; compatiendum ei, nec de eo tenere judicandum est. Est etenim qui cum fratrem suum viderit peccantem, non ait secum: *Ipse hodie, et cras ego*, quod quidam sanctorum fecisse legitur; sed detrahit, accusat, judicat, infamat, tanquam aliorum crimina sua sint præconia: hujusmodi proximi nuditatem non operit, sed ejus ignominiam palam facit; qui vero compatitur, et celat, vel opportune et secreto arguit, nudum tegit.

Quintum opus misericordiæ est infirmum visi-

tāre : pium opus et ingentis meriti, sed periculosior est animæ infirmitas, quam corporis morbus : unde visitationem exhibere, et medelam ei habere difficilius laboris est; sed fructus in eo propensior et mercedis et laudis. Miserabiliter enim animo æger est, qui propositum suum segniter exsequitur, et voluntate instabilis, studio levis, actione dissolutus, pravis cedit suggestionibus, irruentibus obruitur tentationibus, variis vitiorum languoribus lecto desidiæ incubat semivivus : talem visitat spiritualis medicus; et afferens secum unguenta exhortationum et medicamina divinarum Scripturarum accedit propius, et alligat vulnera ejus, oleum consolationis et vinum infundens correptionis (*Luc. x*); et operum suorum adjumento, ac si in corporis sui jumento ad stabilitatis quietem velut ad stabulum revocat; infirmum confirmans, levem statuens, colligens dissolutum. Hujus profecto studium ministerio corporeæ visitationis præminet, qui meliorem et manentem substantiam visitavit et sanavit, visitationis officium efficaciter, quia spiritualiter implens.

Jam nunc ad incarcerationum et opere veniendum est et sermone. Angustia carceris tribulationem significat et dolorem; in quo quis positus, mœroris tenebras patitur, luce gaudii carens : qui sic affecto miserit affectum, et affectum probat effectu, operibusque et sermonibus, et suis ad Dominum pro eo precibus tribulationi fratris occurrit, et succurrit, iste ad incarcerationum venit non tam pedum accessu, quam pietatis affectu : quod si ejus industria de angustia doloris ad latitudinem gaudii, de tenebris tribulationis ad lucem prosperitatis eripitur, non solum venit ad eum, sed et educit de carcere animam ejus ad confitendum nomini Domini? (*Psal. cxli.*) Hujus laboris fructus uberrimus, et ereptionis tantæ copiosa merces in cœlis (*Matth. v*). Horum ergo operum spiritualiter, et certe corporaliter implendorum voluntatis et operis præparatio, ad vineam sexta hora egresso est.

Nona vero hora assignatur humilitati. Novenarius enim nullo medio denario appropinquat, qui perfectus est numerus, et in quo prima numerorum progressio. Sic humilitas per operationem perfectioni appropinquat, per æstimationem tamen infra remanet. Qui ergo quanto major est humiliat se in omnibus, nonæ horæ operarius est.

Udenarius autem qui denarium transit aliquando transgressionem mandatorum, aliquando spontaneam supergressionem designat; hanc hic, illam alibi : qui ergo supra id quod imperatum fuerit aliquid pia voluntate cum gaudio sancti Spiritus offert Deo, denario superaddit, et undecima hora ad vineam egreditur, de merito primæ horæ operario pondus diei et æstus portanti non inæquale sortitur præmium; quippe plus omnibus non dico laboravit, sed fructificavit.

His itaque quinque horis summus paterfamilias ad excolendam disciplinæ cœlestis vineam opera-

rios mittit, prima per unitatem fidei, tertia per fiduciam spei, sexta per opera dilectionis, nona per virtutem humilitatis, undecima per plenitudinem perfectionis. Sed missis operariis non est sectandum otium, sed vineæ exercendum negotium, quod quale sit propheta docet Isaias : *Sepiuit eam* (haud dubium est quin vineam suam) *Dominus, et lapides elegit ex ea; extruxit turrin, et edificavit torcular, et posuit eam electam* (*Isai. v*). Sepes est diversarum virgarum firma connexio, quæ sues et feras a vineæ arcet introitu : assimilatur autem variarum texturæ virtutum, quæ ad custodiam sanctitatis in unam copulantur juncturam : connexæ enim sibi sunt, concatenatæque virtutes, in quibus *qui servit Christo, placet Deo* (*Rom. xiv*) : *sine fide autem impossibile placere Deo* (*Hebr. xi*). Primum fundamento fidei opus justitiæ superedificandum est, ut actio vivificet fidem, et fides fulciat actionem : nam fides et actio gradi debent tramite uno; unde significatio primæ horæ primò operi congruit. Cum enim per unitatem fidei ad vineam cœlestis disciplinæ missus fuerit quis, primo omnium virtutum munimine suum necesse est studeat propositum fulcire, ut juxta prophetam vocetur *sepium edificator avertens semitas in quietem* (*Isai. lviii*). Sic ad reliqua quatuor opera, horæ quatuor referri possunt, singulæ singulis.

Sepita itaque vinea, lapides eligendi sunt ex ea. Lapidis duritiam, asperitatem, gravedinem significant, quæ de cordibus nostris evelenda sunt, ut efficiamur mites, tractabiles et ad omne opus bonum parati, locoque lapidum inferatur planta virtutum; sed sperata præmii magnitudo subire facit eum laborem, et spes retributionis sub oneribus lapidum consolatur fatiscentem, unde non deficit donec lapides deficiant : quibus ejectis exstruit torcular quod uvas premat, et vinum exprimat torcular enim opportune comparatur affectui miserationis, quo animus premitur compatiens tanquam prelo miseria patientis : hinc vinum defluit charitatis, vinum dulce et forte, quod *lætificat cor hominis* (*Psal. ciii*). Hujus denique sapore experto, cultor vineæ sollicitius custodiam adhibet : edificat itaque turrin, ex cujus eminentia prævideat fures et feras venientes, ut a vineæ fructus rapina prohibeat. Eminentiam turris humilitati congruere absoluta ratio docet, dicente Domino : *Qui se humiliat, exaltabitur* (*Matth. xxiii*) : mater enim omnium, custosque, virtutum humilitas. Unde post hujus acquisitionem vinea ponitur electa, quis perfecta : eadem enim humilitate perficitur, qua inchoatur.

Igitur operarii nostri patrisfamilias prima hora in vineam exeuntes per fidem eam sepiunt; tertia per spem, eligunt lapides ex ea; sexta per dilectionem, extruunt torcular; nona per humilitatem, turrin edificant; in undecima, opere perfecto completur; facto deinde vespere, adest dispensator patrisfamilias, et incipiens a novissimis usque et

primos, reddit singulis singulos denarios (*Matth. xx*). Tempus mercedis uniuscujusque nostrum suprema dies est vitæ suæ: tunc assistente angelo, operis sui percipit mercedem, prout gessit in corpore sive bonum sive malum (*II Cor. v*). Sed de bonis sumamus exempla. Accipiunt ipsi singulos denarios (*Matth. xx*): In denario consideratur forma, figura, scriptura: forma rotunditas est; figura, regis imagine decoratur; scriptura, imprimi cognitionem: designat autem rotunditas, æternitatem; imago, Dei similitudinem; scriptura, cognitionem. Sortiemur ergo in præmio denarium: Cum corruptibile hoc induerit incorruptionem (*I Cor. xv*). Et: Cum similes ei erimus, quia videbimus eum sicuti est (*I Joan. iii*), et cognoscemus eum sicut et cogniti sumus (*I Cor. xiii*). Manet itaque vitæ Dei operarios vitæ æternitas, similitudo et cognitio, qui eis hoc præmium reddit per justitiam, quos per gratiam vocavit misericors Dominus et justus (*Psal. cxiv*), qui est benedictus in sæcula. Amen.

SERMO IV.

DE TRIBUS NATIVITATIBUS ET TOTIDEM VIRTUTIBUS
B. MARIE, B. JOANNIS, ET DOMINI SALVATORIS.

Multorum nobis sanctorum regni cœlestis ingressus celebres fecere dies, et veneranda mundo intulere gaudia, trium tamen excellentia obtinere merita, ut non modo eorum ad Patrem luminum regressus, verum celebri memoria in mundum celebraretur ingressus; nec humanæ id credendum est facilitate præsumptionis usurpatum, sed divinæ voluntatis moderamine statutum; beati siquidem Joannis Baptistæ venientis in spiritu et virtute Eliæ, ipsiusque Dei Filii, ac Mariæ, ortus recolimus venerandos. Beati ventres qui portaverunt talia, et beata ubera quæ se talibus infuderunt (*Luc. xi*). Singularis eorum prærogativa, quibus æquabitur mortalium nemo.

..... Illa

Nec primam similem visa est, nec habere sequentem.

Illo inter natos mulierum nemo surrexit major: Generationem vero hujus quis enarrabit? (*Isa. liii*).

Non valemus imitari factum, imitabile est facti mysterium. Talium generatores non possumus esse, esse possumus talium imitatores; et utilius profecto ferimus mente quam ventre, prole virtutis quam massa carnis et sanguinis. Multum per omnem modum virtutes concipimus occisuras peccatum, quam filios generamus morituros propter peccatum. Quod si fructus major est operis quam generis, inspiciamus sanctitatis mores, et virtutibus exprimamus eorum naturales. Propitia ergo Deitatis Trinitate, trinitatem virtutum assignabimus singulis, non quod demus partem quibus concedimus plenitudinem, sed ab universitate commendabiliora secernamus et imitabiliora.

Inter eas, quibus Virginis prærogativa singularis excellit virtutes, prædicabilior est ejus fides, obedientia, pudicitia. Exstant trium harum testimonia

A opere et sermone credibilia facta nimis. Gabriele archangelo cœlitus ad eam misso, et annuntiante opus sine exemplo, conceptionem contra consuetudinem, partum præter naturam, non hæsitavit diffidentia, sed confortata est fide, sciens quia potens est facere Deus (*Rom. iv*), quæ ejus prædicabat nuntius; cujus fidei obtestatur ejusdem generis et fidei sancta mulier, quæ de præsentibus sit ait: Beata quæ credit (*Luc. i*), exhibuit obedientiam, quæ creditam amplexata promissionem, nobis secuta est effectum. Ecce, inquit, ancilla Domini, fiat mihi secundum verbum tuum (*ibid.*). Quæ se ancillam proficitur, obsequium pollicetur; quæ a nobis sibi suspirat fieri, facere ipsa non recusat. Quid pudicitiam laudari in ea necesse est, quæ ita enituit ut templum Domini fieret, sacrarium Spiritus sancti: quæ mente incorrupta, corpore intacta genuit de virginitate virginitatem, de carne peperit Divinitatem? Habuit ergo beata Virgo fidem contra seductionem, obedientiam contra transgressionem, pudicitiam contra corruptionem; non est seducta, non est transgressa, non est corrupta: simus et nos in tentationibus firmi, ne seducamur; simus pudicitia integri, ne violemur; et simus in mandatis obedientes, ne prævaricemur. Hac Virginis ortum imitatione expressimus virtutum.

Præcursor æque servatoris tribus enituit virtutibus, cujus sermo rationabilis; cujus vita religiosa; cujus exstitit sensus humilis. Suppeditant exempla facientia fidem dictis; inter concurrentes ad se turbas venerunt et milites sua consulturi de vita, quibus non cingulum solvere, nec renuntiare militiæ; sed neminem concutere, suis stipendiis contentos esse præcepit. Pharisæos autem suam quærentes justitiam statuere, aspere corripuit, genimina viperarum (*Luc. iii*) eos appellans: sic exigebat ratio, et consilium dare moderate quærentibus, et rigorem ostendere præsumentibus. Religionis vitæ ejus tot sunt exempla, quot facta; locus, habitus, cibus et actus insignia sunt religionis; locus, desertum; habitus vilis, cibus asper, actus castus; locus opportunus ad quietem, habitus idoneus ad castigationem, cibus habilis ad puritatem, actus congruus ad sanctitatem: quidquid denique vitæ ejus est, est et religionis. Humilitatis ejus sensus evidens documentum est, quia cum tantæ esset excellentiæ, ut Christus putaretur, confessus est, et non negavit (*Joan. i*): Quem me, inquit, arbitramini esse non sum ego (*ibid.*): confessus est quod non erat, ut esset quod erat. Non erat Christus, amicus erat Christi, amicus sponsi: Amicus autem sponsi qui stat, etc. (*Joan. iii*). Ut ergo præmissis declaratur exemplis, habuit Baptista Joannes in sermone rationem, in vita religionem, in sensu humilitatem; habeamus et nos similiter, ut ejus nostra exprimat vita natalem.

Restat Domini Salvatoris Nativitas novis extollenda præconiis, virtutibus imitanda; sed quid de

virtutibus Domini virtutum loquemur? Omnis ejus vita virtus fuit. Tribus tamen virtutibus emicuit præ cæteris, quibus *operatus est salutem in medio terræ* (Psal. LXXIII), quæ imitatione non difficillimæ, et fructu sunt utilissimæ: æ sunt beneficium ad egenos; patientia ad inimicos, patiens injuriarum, ad amicos revelator mysteriorum. Apostolicæ et evangelicæ historiæ textus testis accedit horum. *Qui pertransiit, inquit, benefaciendo, et sanando omnes oppressos a diabolo* . . (Act. x). De Jesu autem dicebat, de suis operibus: *Cæci vident, claudi ambulant, leprosi mundantur, surdi audiunt, pauperes evangelizantur* (Luc. vii). Perlongum est si singula beneficentiæ ejus percurramus opera. Quidquid egit, beneficium fuit. Quot facta, tot beneficia. Quanta vero fuerit patientiæ ejus magnitudo, probat flagellorum injuria, ignominiosæ mortis opprobria testantur, quæ omnia perpeti cum voluntatis fuerit non necessitatis, maluit tenere patientiam, quam exercere potentiam. Gloriam quam habuit ad amicos probat ejus in monte ostensa glorificatio; manifestavit amicis majestatem suam, nec dona sua et bona occultavit. Insigne documentum eximie dilectionis, est honorum nostrorum amicis non negare notitiam, omnia communia facere, nil eis quod prodesse valeat occultare, quod Dominum fecisse testis est ipse et non alius: *Omnia, inquit, quæcunque audiui a Patre nota feci vobis* (Joan. xv). Et iterum: *Claritytatem quam dedisti mihi dedi eis* (Joan. xvii). Denique cum enim de die judicii quærerent, docere distulit quod nosse non proderat; adeo eorum providerat utilitati non voluntati. Sic probamus Dominum Jesum beneficium exhibuisse egenis, patientiam inimicis, gloriam ostendisse amicis. In his Dominus et magister exemplum dedit nobis, ut et nos invicem faciamus, ut virtutum nativitates ejus emulemur mysterium; sed ut jam sparsim superius posita claudamus in arctum, digne tres trium ter ternis virtutibus celebramus et imitamur nativitates, si fidem, obedientiam, pudicitiam possideamus, quod in Maria; si sermonem rationabilem, vitam religiosam, sensum humilem habeamus, quod in Joanne; si beneficiamus egenis, patiamur inimicos, glorificemus amicos, quod in Domino monstratum est.

SERMO V.

IN FESTO S. BENEDICTI.

In verba Ecclesiastici: « Dilectus Deo et hominibus, cujus memoria in benedictione. »

Dilectus Deo et hominibus, cujus memoria in benedictione est, similem illum fecit in gloria sanctorum (Eccli. xlv). Naturale est et virtuti consentaneum proximum suum honorare principium, et a sua origine degeneri tramite non deviare. *Omnia flumina intrant in mare, et ad locum unde exeunt revertuntur* (Eccli. i). Salutare multum per omnem modum institutoris sui vestigia sectari, nec pessimæ præsumptionis magistram propriam sequi voluntatem. Si quid in nobis initium per-

A fectionis, si quid virtutis, si quid religionis exemplar trahit, formam ducit a B. Patre nostro Benedicto, qui noster legislator, vitæ nostræ dedit ordinem, moribus disciplinam, quem ut imitemur tres ei virtutes Scriptura assignat sanctitatis, et gloriæ testimonium conferentes, *Dilectus, inquit, a Deo et hominibus*, etc., quæ licet de alio dicta sint, apte tamen laudi hujus applicantur, quia quod uni sanctorum convenit unitate virtutum, et morum concordia, simili non disconvenit: quod si conveniunt huic, a moribus, et proposito nostro non dissideant oportet, ne filii degeneres convincamur, si Patris actibus dissimiles invenimur. Primum quidem pro quibus, et in quibus a Deo et hominibus diligamur nosse expedit. Nec quæramus diligi a Deo et non ab hominibus, sicut est consuetudinis quorundam, qui testimonio abutentes Apostoli: *Gloria nostra hæc est: testimonium conscientiæ nostræ* (II Cor. i). Et: *Si adhuc hominibus placerem, Christi servus non essem* (Galat. i), temeritate superba displicere contendant hominibus, diligi contemnunt: sed evenit eis ut nec diligantur a Deo, et hominibus odiosi suspiciosa vexeant infamia; diligi autem ab hominibus, et a Deo non diligi non modo inutile, sed et noxium est, quod jactantiæ occasio elationis sit fomes. Necesse est ergo jungere utrumque, et velle ac studere diligi a Deo et hominibus. Sed quoniam Spiritus est Deus, diligendus a Deo initium dilectionis in Spiritu computare debet, et id negotii interius actitare. *Signatum est super nos lumen vultus Dei* (Psal. iv); et specialius imaginis suæ signaculum diligit Deus. Animum ergo diligit, præsertim si suam æmuletur formam; quod fiet si erit purus, si constans, si fervidus; summe et incommutabiliter omnia hæc Deus est. Purus est cujus Sapiencia, *ubique attingit propter suam munditiam, et nihil inquinatum in eum incurrit* (Sap. vii); constans, *apud quem non est transmutatio, nec virissitudinis obumbratio* (Jac. i), fervidus, qui docente Moysse, *ignis consumens est* (Deut. iv). Sit et qui ad imaginem Dei factus est animus purus, ne quid in se peregrinæ admisionis accipiat, sed virtutis industria, natalem in se ageat decorem; sit constans, ne omni vento circumferatur levitatis, et de malo ad bonum, de bono redeat ad malum, sed calle indeclinabili, bono quod adeptus est firmus adhærens, perseveret ac stabilis; sit fervidus, ne noxia tepefactus inertia evanescat ab ore Dei (Apoc. iii), sed calenti spiritui ambulet de virtute in virtutem, et si non semper habet effectum proficiendi, tamen nunquam perdat affectum: sit purus ne sordeat; constans ut daret fervidus ut proficiat. Tales merito diliguntur a Deo, et Deus ad eos venit, et mansionem apud eos facit (Joan. xiv). Sunt item modi tres et causæ quibus diligimur ab hominibus, qui in facie vident, et conspiciunt exteriora, vita scilicet, sobrietas et beneficium. Primum decet ut actus nostri just sint, studia honesta, mens composita, et tota de-

nique vita tanto honestatis ornata decore, ut adversariorum quoque in se trahat affectum. Nemo enim nisi perversissimus bonum odisse potest, etiam eum imitari detrectat; sed in omnibus modus teneatur necesse est, quem qui excesserit, singularitatis incurrit notam, intuentium offendit oculos. Vitæ laudabili sobrietas est addenda, quæ certos virtutibus præfigat limites, ne quid nimis, sed ille a gentili descriptus poeta teneatur modus,

*Est modus in rebus; sunt certi denique fines,
Quos ultra citraque nequit consistere rectum.*

(HORAT., Sat. I, 107.)

Qui vita conspicuus, discretionem præcipuus est merito diligendus. Quidam diligitur, sed dilectionis cumulum addat, et beneficium, ut proximum juvet opere sermone aut voto. Obsequium amicos parat. Qui sub jure suo habuerit substantiam hujus mundi, et viderit fratrem suum egere, non claudat viscera sua ab eo (I Joan. 3), sed miseratur in hilaritate; si minus, opem consilii, fomentum consolationis, sermonem bonum super datum optimum impendat. Quod si ab hoc munere restringitur lege silentii, evidentibus monstrat indicium voluntatem opitulandi adesse, deesse facultatem. Qui enim beneficiis promptus, obsequiis sedulus, voluntate devotus erga proximos exstiterit, non potest, ut arbitror, non amari, præsertim honestate vitæ præeunte, sobrietate eomite. Et erit vita ad virtutem, sobrietas ad decorem, beneficium ad necessitatem. Vita ut adjuvet, sobrietas ut delectet, beneficium ut fructificet.

Sequitur: *Cujus memoria in benedictione est.* Diversa sunt benedictionum genera. Laban loquens

ad Jacob: *Benedixit me, ait, Deus in introitu tuo* (Gen. xxx), benedictionem vocans augmentum possessionis. Est alia potior hac benedictio, cum virtutibus ditescimus, bonis spiritalibus abundamus: unde Apostolus quibusdam: *Divites facti estis in omni verbo, et in omni scientia, ita ut nihil vobis desit in ulla gratia* (I Cor. xvii). Et alibi: *In omnibus abundantis fide et sermone, scientia et omni sollicitudine; insuper et charitate* (II Cor. viii); fide certa et ferventi, sermone discreto et eloquenti, scientia discernendi, omni sollicitudine utile studiosius sectando; insuper et charitate invicem et æterna diligendo. In quibus abundantia notatur virtutis. Est harum excellentissima benedictio cum regnum decoris, et diadema; specie benedicti Patris de manu Domini percipiunt. De qua item Apostolus sub denuntiatione præteritorum certitudinem futurorum prædicens, ait: *Benedixit nos Deus omni benedictione spiritali, in cælestibus in Christo* (Ephes. i). Est ut singulas suis determinemus nominibus, prima est, multiplicatio facultatis; secunda supplementum virtutis; tertia corona æternitatis. Prima datur ad solatium, secunda ad meritum, tertia ad præmium. In singulis his benedictionibus gratia Benedicti, et nomine memoria, ut hæres sit nominis, qui nomen sortitus est benedictionis. In cujus adhuc præconio subditur, *similem illum fecit in gloria sanctorum*. Fecit enim signa, magna sicut sancti, et similis factus est sanctorum in gloria miraculorum; cujus nos intuentes gloriam, tanquam filii sequamur vitam, ut benedictionis simus hæredes, præstante Domino nostro. Amen.

ANNO DOMINI MCLVII-MCLXIII.

FASTREDUS

CLARÆVALLENSIS ABBAS TERTIUS

NOTITIA

(Histoire littéraire de la France par des religieux bénédictins, tom. XII, p. 625)

Fastrède, dit aussi Fastrade, et quelquefois Flaster, était né de la noble maison de Gaviamès ou Gaviarmer dans le Hainaut (1). Formé aux lettres et à la vertu par d'habiles maîtres, il alla se consacrer à Dieu dans l'abbaye de Clairvaux, sous le gouvernement de saint Bernard. Le mérite dont il fit preuve dans cette retraite est attesté par le choix que l'abbé de Clairvaux fit de sa personne pour gouverner la nouvelle colonie de Cisterciens établie à Cambron, l'an 1148. Le poste était difficile à remplir, parce que bien des obstacles s'opposaient à cet établissement. Fastrède les surmonta par sa prudence et sa sagesse. Il se comporta si bien à Cambron, que les religieux de Clairvaux le rappelèrent, l'an 1157, pour le faire leur abbé. Devenu le successeur de saint Bernard, il retraça le zèle de ce grand homme pour le maintien de la discipline régulière. Nous avons de ce zèle un monument précieux dans une lettre qu'il

(1) Gall. Chr. nov., t. III, p. 171.